

DİL BİLİMLERİ

KLASİK SORUNLAR-GÜNCEL TARTIŞMALAR

Kitap Editörleri

M. Nesim Doru - Ömer Bozkurt

Cilt Editörleri

Yunus Cengiz - Ahmet Kırcan - Abdurrahman Adak
Kutlu Akalın

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları

DİL BİLİMLERİ

Klasik Sorunlar-Güncel Tartışmalar

Kitap Editörleri

M. Nesim Doru - Ömer Bozkurt

Cilt Editörleri

Yunus Cengiz - Ahmet Kırcan - Abdurrahman Adak - Kutlu Akalın

İç Düzen ve Kapak Tasarım

Abdullah Özgür Oral

Matbaa Sertifika No: 22114

Birinci Baskı

Aralık 2018

Mardin

ISBN

978-605-4202-47-8

Baskı-Cilt

Mardin Sesi Gazetecilik Matbaacılık Yayıncılık

Amb. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti.

0482 213 16 56 - 212 11 58

Copyright© Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları
Mardin Artuklu Üniversitesi, Artuklu Yerleşkesi, Diyarbakır Yolu Artuklu / Mardin
Tel : +90 482 2134002 • Fax : +90 482 2134004 • web : www.artuklu.edu.tr

Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

TAKDİM

Ahmet Ağırakça1

ÇEVRESEL ETKİLERİYLE SÜRYANİ DİLİ VE KÜLTÜRÜ

Modern Linguistic Perspectives on Ancient Inscriptions in Aramaic and Syriac: Ancient Urfa (Edessa), Palmyra (Tadmür) and Nabataea

John F. Healey 9

Süryani Dili, Sanatı ve Edebiyatı

Gabriyel Akyüz21

Tercüme Hareketleri Döneminde Yunanca-Süryanice-Arapça Çeviri Örnekleri Ekseninde Bir Değerlendirme

Yaşar Acat - Ahmet Yasin Tomakin - Harun Takçı.....49

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATINA LİNGVİSTİK YAKLAŞIM

-gan / -gın / -agan ve -an Sıfat Fiil Eklerinin Keyfiyet Açısından İncelenmesi

Nuri Kongur63

Dede Korkut Hikâyelerinin Deontik Yapısına Dilbilimsel Bir Bakış

Duygu Kamacı Gencer.....77

Modernlik ve Postmodernlik Arasında Divan Şiiri

Kemal Kahramanoğlu.....91

17. Asırdan Bir Şiir Mecmuası ve Müstensih Hataları

Hasan Ali Güneş.....99

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Huzur Romanının Simgesel Dili ve Ölüm Simgeleri

Burcu Yılmaz Çebin105

Yahya Kemal'de Deruni Ahenk ve Dilin Parçalarüstü Ses Birimsel Yapısı

Emine Gözde Özgürel119

Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları ile Kırmızı Saçlı Kadın Romanlarının Sözdizimsel Açidan Karşılaştırılması

Hüseyin Gamsız - İ. Gülsel Sev127

Türk Dilinde Entropi Yöntemi Kullanımı Üzerine

Cüneyt Akın.....141

Türk Dünyasındaki Kimlik Algısının Edebiyata Yansıması

Cıldız İsmailova - Gülcan Çaymaz.....147

KÜRTÇENİN DİL BİLİMSEL ÇÖZÜMLENMESİ

Referansên Gramera Kurdî di Edebiyata Devkî ya Gel da

Ayhan Yıldız155

DİLDE ETKİLER VE DÖNÜŞÜMLER

Anadolu Alevileri ve Guran Yarsanları Arasında Edebi- Kavramsal Bir Köprü Olarak Türkçe Kelamlar: Kuşçuoğlu Kelamlarında Dûnadûn/ Don Değişirme Kavramı	
<i>Shahab Vali</i>	683
Kitabê Budelaê Gırşi de Meseleya Sunî û Elewîyan	
<i>İlyas Akman</i>	699
Türkçenin Siirt Arapçasına Etkisi	
<i>Emin Cengiz</i>	709
Kültürel Globalleşme ve Arap Dili Üzerindeki Etkileri	
<i>Ayşe Meydanoğlu</i>	727
العلاقة الحضارية في الرواية السورية إبراهيم خليل الشبلي	737

TEORİK VE PRATİK OLARAK DİL

گرنگیا پاراستنا زمانی ته حسین ئیبراهیم دوسکی	763
İbn Haldûn'un El-Mukaddime Adlı Eseri Çerçevesinde Dil Öğretimi	
<i>Ramazan Demir</i>	771
Madde Kullanımını Öven Popüler Şarkı Sözlerinde Dil, İdeoloji ve Özne	
<i>Mehmet Işık</i>	783
Edebiyat İçinde Dil, Dilsiz Edebiyat	
<i>İsmail İşcen</i>	801
Multidisciplinary Approach to the Texts: Semiotic Analysis of the Process of Meaning Construction in O. Henry's The Gift of the Magi	
<i>Murat Kalelioğlu</i>	811

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 61509119-824.99-
Konu : Bilgilendirme

EDEBİYAT FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

Yükseköğretim Kurumu Başkanlığı tarafından "2018 Yılı İçin Akademik Teşvik Ödeneği İle İlgili Açıklamalar" bölümünde yayınlanan bilgi açıklamasında Üniversitemize bağlı yayınevinin "Uluslararası Yayınevi" olma kriterlerini gerçekleştirerek "Uluslararası Yayınevi" statüsüne geçtiği belirtilmiştir.

Konuya ilişkin bilgilendirmenin tüm akademisyen ve ilgili personele yapılması hususunda;

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr.Ahmet AĞIRAKÇA
Rektör

DAĞITIM

Döner Sermaye İşletme Müdürlüğüne
İç Denetim Birimine
Sosyal Tesisler İşletme Müdürlüğüne
Bilgi Edinme Müdürlüğüne
Genel Sekreter Yardımcısı (Muzaffer Paşaoğlu)
İş Yeri Sağlık ve Güvenlik Birimi Müdürlüğüne
Koruma ve Güvenlik Koordinatörlüğüne
Genel Sekreter Yardımcısı (Rıfat Saidoğlu)
Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğüne
Bilgi İşlem Daire Başkanlığına
Hukuk Müşavirliğine
İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığına
Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığına
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığına
Personel Daire Başkanlığına
Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığına
Strateji Geliştirme Daire Başkanlığına
Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığına
Yazı İşleri Müdürlüğüne

Mevcut Elektronik İmzalar

AHMET AĞIRAKÇA (Rektörlük - Rektör) 03/01/2019 15:38

Evrakı Doğrulamak İçin : http://ebys.artuklu.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BENF33EYH

Nur Mahallesi, Yenişehir Yerleşkesi
Diyarbakır Yolu, Yenişehir / Mardin
T/P : +90 482 213 40 06
F : +90 482 213 40 04
artuklu.edu.tr

Madde Kullanımını Öven Popüler Şarkı Sözlerinde Dil, İdeoloji ve Özne

Mehmet Işık*

Giriş

Her ne kadar yeni bir sorun gibi düşünülse de madde kullanımı ve bağımlılığına ilişkin kanıtlar yazılı tarihin başlangıç yıllarına kadar uzanır. Uyuşturucu ve uyarıcı maddeler, M.Ö 4000'li yıllardan itibaren başta tıbbi amaçlar olmak üzere dinsel etkinlikler, eğlenme, farkındalık durumunu değiştirme, acı ya da ıstıraplardan kurtulma gibi farklı amaçlarla değişik toplumlar tarafından kullanılmıştır.¹ Farklı toplumlar tarafından değişik şekillerde, çeşitli amaçlarla kullanılan bağımlılık yapan maddeler, ticaret, savaş ve göçlerle zaman içerisinde dünyanın dört bir tarafına yayılarak² iletişim ve ulaşım imkânlarının genişlemesine paralel olarak gittikçe büyüyen küresel bir sorun halini almıştır.

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) 2018 Dünya Uyuşturucu Raporu verilerine göre 2016 yılında, 15-64 yaş arası dünya nüfusunun yaklaşık %5,6'sı (275 milyon kişi) en az bir kez uyuşturucu/uyarıcı madde kullanmıştır. Bunların 31 milyondan fazlası madde kullanımı sebebiyle tedaviye ihtiyaç duyacak seviyede zarar görmüştür. Yine 15-16 yaş arasındaki gençlerin 13,8 milyonu (%5,6) son 12 ayda en az bir kez esrar kullanmıştır.³

Aynı rapora göre dünya üzerinde 192 milyon esrar, 34 milyon opiyat (afyon, morfin, eroin vb.), 34 milyon amfetamin ve reçeteli uyarıcılar, 21 milyon ecstasye, 18 milyon kokain kullanıcısı bulunmaktadır. Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 2015 yılında madde kullanımı sonucunda yaklaşık 450.000 kişi ölmüş olup bu ölümlerin 167.750'si doğrudan madde kullanım bozuklukları (ağırlıklı olarak aşırı dozda madde kullanımı); kalanı ise güvenli olmayan enjektör kullanımına bağlı olarak bulaşan HIV ve Hepatit-C ile ilişkilidir⁴.

Türkiye, uyuşturucu sorunu ile dünyanın diğer coğrafyaları ile karşılaştırıldığında oldukça erken tarihlerde tanışmıştır. Sümerlerde onları takip eden

* Faculty of Fine Arts, Mardin Artuklu University, mehmet.isik@artuklu.edu.tr

¹ S.A. Maisto, M. Galizio ve G. J. Cannors. *Drug Use and Abuse: A Comprehensive Introduction*, (Belmont: Thomson Wadsworth, 2008), 25.

² Mehmet Işık, *Madde Kullanımı ve Stratejik İletişim*, (Ankara: Sage Yayınları, 2013), 16.

³ UNODC, *2018 Dünya Uyuşturucu Raporu: Executive Summary -Conclusions and Policy Implications*, (Herndon: United Nations Publication, 2018), 7.

⁴ UNODC, *2018 Dünya Uyuşturucu Raporu*, 7.

birçok uygarlık M.Ö 4000'li yıllardan bu yana⁵ Anadolu topraklarında başta afyon ve kenevir olmak üzere uyuşturucu ve uyarıcı madde yapımında kullanılan birçok bitkiyi yetiştirmiş, tedavi, eğlence, ticaret vb. çeşitli amaçlarla kullanmıştır. Türkler de kendilerinden önceki topluluklar gibi Anadolu'ya geldikten sonra, benzer amaçlarla yerel halktan öğrendikleri afyon ve kenevir tarımını sürdürmüşlerdir.⁶

Afyon ve kenevir kullanımının olumsuz etkilerinin fark edilmesiyle birlikte, bunların kullanımı bir toplumsal sorun olarak görülmüş ve bir süre ilk akla gelen çözüm olan yasaklama yoluna gidilmiştir. Haşhaş ekimi, afyon üretimi ve bu maddeleri kullananlar ile bunları sağlayanlara ilişkin ilk düzenleme, Fatih Sultan Mehmet döneminde çıkarılan Fatih Kanunnamesi ile gerçekleştirilmiştir. Bu Kanunname ile afyon içenlere 1.000 akçe para cezası verileceği ilan edilmiştir. Benzer yasaklara, Kanuni Sultan Süleyman döneminde çıkarılan Kanunname'de de yer verilmiştir. Bu yasaklara rağmen afyon tüketimi, Anadolu'da giderek artmış, bunun önüne geçmek için Genç Osman döneminde tütün ve esrar gibi sarhoşluk veren maddelerin tüketimi (1612) ve hatta üretimi (1621) yasaklanmıştır. Bu yasak IV. Murat tarafından daha sıkı uygulanarak bütün meyhane, kahvehane ve esrarhaneler (1633-1634) kapatılmış ve bu maddeleri hem satanlara hem de kullananlara ölüm cezasına varan ağır cezalar uygulanmıştır.⁷

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması sonrasında bir yandan benzer yasaklar devam ederken bir yandan da sorunun sadece bir asayiş sorunu olmadığına farkına varılması sonucu madde bağımlıları hasta olarak görülerek tedavi edilmeye çalışılmıştır. Ord.Prof. Dr. Mazhar Osman Usman'ın (1884-1951) gayretleri ile başlayan bu çalışmalar, kullanıcı ve bağımlı sayısının artması ile birlikte giderek yoğunlaşmış ve 23 Temmuz 1983 tarihinde ilk Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezinin (AMATEM) Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi bünyesinde açılması ile kurumsallaşma sürecine girmiştir. Sağlık Bakanlığı verilerine göre 2018 yılı itibariyle Türkiye'de 26 AMATEM (yatak kapasitesi 704) ve 6 Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi (ÇEMATEM, yatak kapasitesi 89)⁸ bulunmaktadır.

⁵ David O. Kennedy, *Plants and The Human Brain*, (Oxford: Oxford University Press, 2014), 87; Aylin Öney Tan. "The Poppy: Potent yet Frail", *Food and Morality: Proceedings of the Oxford Symposium on Food and Cookery 2007*, Oxford, 2008, ed. Susan R Friedland, Oxford Symposium, (Oxford: 2008), 280.

⁶ Mehmet Işık, Hamit Erdal, "Türkiye'nin Madde Kullanımı ve Bağımlılığı ile Mücadele Politikasının Değerlendirilmesi ve Yeni Bir Model Önerilmesi", *Journal of Turkish Studies*, 10/2, (2015): 461-461.

⁷ F. Georgeon, "Ottomans And Drinkers: The Consumption of Alcohol in Istanbul in the Nineteenth Century". *Outside In: On the Margins of the Modern Middle East*, ed. E. L. Rogan, (New York: I.B. Taurus, 2002), 9; Glen R. Hanson, Peter Venturelli, Annette Fleckenstein. *Drugs and Society: Student Study Guide to Accompany*, (Burlington: Jones & Bartlett Publishers, 2011), 290.

⁸ Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü, *Bağımlılıkla Mücadele Merkezleri Artacak*, <http://www.saglikyatirimlari.gov.tr/TR,30892/amatem-ve-cematem-projeleri.html>, Erişim Tarihi 14.10.2018

Dünya ile paralel bir şekilde Türkiye’de madde kullanıcı ve bağımlı sayısı her geçen gün artmaktadır. Kullanıcı ve bağımlı sayısı tespit edilememekle birlikte Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM) verilerine göre 2017 yılında 211.126 kişi tedavi için hastanelere başvurmuş, 941 kişi ise doğrudan uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımına bağlı olarak hayatını kaybetmiştir.⁹ Yaşanan uyuşturucu olaylarında da hızlı bir artış gözlenmiş Türkiye genelinde 2016 yılında toplam 81.222 uyuşturucu olayı görülmüşken, 2017 yılında % 45,87 artış göstererek 118.482 olay meydana gelmiştir. Bu olaylarda bir önceki yıla göre %48,92 artışla 170.175 şüpheli yakalanmıştır.¹⁰

Bu rakamlar madde kullanımı ve bağımlılığının Türkiye’nin başlıca sorunlardan birisi haline geldiğini göstermektedir. Özellikle gençliği dolayısıyla da geleceği tehdit eden bu sorunun üstesinden gelmek için farklı ülkeler kendi kültürel ve sosyal dokularına uyumlu mücadele politikaları yürütmektedir. Ancak yürütülen bu mücadele politikaların ne dünyada ne de Türkiye’de istenilen sonuçlara ulaştığını söylemek zordur. Madde kullanıcı ve bağımlı sayısı her geçen gün artmakta ve ülkelerin dolayısıyla da tüm dünyanın geleceğini tehdit etmektedir. Bu politikaların başarısızlığının temel sebeplerinden birisinin iletişim eksikliği olduğu değerlendirilmektedir. Yürütülen önleme ve mücadele politikalarının bu sorunla doğrudan muhatap olanlar da dahil olmak üzere tüm paydaşları içerecek bir yaklaşım yerine belli kurumlardan temsilcilerin görüşlerinin alınarak oluşturulması ve parçalı olarak yürütülmesi sorunu gittikçe daha da derinleştirmektedir.

Bu noktada iletişim yönü güçlü önleme ve tedavi politikalarının sorunun çözümüne katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir. Bunun için öncelikle madde kullanıcı ve bağımlılarıyla iletişim kurmak gerekmektedir ki bu iletişimin kurulması hiç de kolay değildir. Bu noktada madde kullanımını öven şarkı sözlerinin içerisindeki doğrudan ve örtük anlamların ortaya konulması onlarla iletişim kurulmasına katkıda bulunabilir. Bu çalışmada söz konusu şarkıların sözlerinden yola çıkılarak Türkiye’de özellikle gecekondu bölgelerinde yaşayan madde kullanıcı ve bağımlılarının uyuşturucu/uyarıcı maddeler konusunda yarattığı alt kültür ve anlam dünyası ortaya konulmuştur.

1. Türkiye’de Yaygınlaşan Uyuşturucu Alt Kültürü ve Müzik

Kültür, yaygın olarak benimsenen inançlar, paylaşılan dil, tarih ve büyük insan gruplarını birbirine bağlayan anlam sistemleri anlamına gelir. Alt kültür kavramı ise daha geniş bir kültür içerisinde kendi inançları, gelenekleri ve de-

⁹ TUBİM, *2018 Türkiye Uyuşturucu Raporu*. (Ankara: TUBİM Yayınları, 2018), 40 ve 53.

¹⁰ TUBİM, *2018 Türkiye Uyuşturucu Raporu*, 15.

ğeri ile ayırt edilebilen bir grubun kültürünü ifade eder.¹¹ Madde kullanıcıları da bazı diğer kullanıcılar ile birlikte madde kullanımı ile biçimlenen kendilerine özgü alt kültür oluşturur.¹² Uyuşturucu/uyarıcı madde alt kültürü olarak ifade edebileceğimiz bu alt kültür, diğer madde kullanıcıları ile kurulan sosyal bağlar, yasadışı faaliyetlerden kaynaklanan heyecan ve etkinlik duyguları ve ana akım toplumdaki yabancılaşma ile karakterize edilir. Bireylerin bu kültürde beceri kazanması (örneğin uyuşturucu bulma, yasadışı yollarla para kazanma) bu kültüre yönelik bir aidiyet geliştirebilir.¹³

Madde kullanımı ve bağımlılığının yaygınlaşmasının başlıca sebeplerinden birisi de uyuşturucu/uyarıcı madde alt kültürüdür. Birçok alt kültürde olduğu gibi madde kötüye kullanımı alt kültürünün ortaya çıkma, gelişme ve yayılmasında, uyuşturucu/uyarıcı maddelerin mitolojik hikâyelerde, efsanelerde, dinsel törenlerde, edebi eserlerde ve şarkılarda yer almasının etkisi büyüktür. İnsanlığın başlangıcından günümüze değin süren bu kültürel birikim, toplumlarda madde kötüye kullanımına yatkınlık sağlayan bir ortak bilinç oluşturmuştur.¹⁴

Madde kullanımı ve bağımlılığının sosyal yönleri, baskın toplumsal düzenden farklı bir değerler sistemi oluşturur ve dominant kültürle belirgin bir kopuşu temsil eder (Smeja & Rojek, 2009: 1031). Gençlik alt kültürleri özellikle ergenler arasında oldukça popülerdir. Slovakya'da Daniel Bobakova vd.leri tarafından 2012 yılında gerçekleştirilen bir araştırmada ergenlerin yaklaşık yarısının bir alt kültürel bağlantıya sahip olduğu ve bu bağlantının ergenlerin madde kullanımında önemli bir risk faktörü oluşturduğu bulunmuştur.¹⁵

Türkiye'de son yıllarda özellikle gecekondu mahallelerinde böylesi bir alt kültürün özellikle gençler arasında yaygınlık kazandığı görülmektedir. Birçoğu 1980'lerden itibaren köyden kente göçen ailelerin çocukları olan bu gençler, madde kullanma ortak paydasında gelişen bu yeni alt kültürün hem paydaşı hem de üreticisi durumundadır. Kendine has küfürlü bir jargona sahip söz konusu alt kültür, iletişim ve ulaşım imkânlarının genişlemesinin de etkisiyle 1990'lardan bu yana gittikçe artan bir ivmeyle yaygınlık kazanmakta ve başta kentlerin kenar mahallelerinde yaşayanlar olmak üzere tüm gençleri etkisi altına almaktadır.

Madde kullanımını öven neredeyse tamamı argo yüklü şarkılar, söz konusu alt kültürün başlıca bileşenlerinden birisi olarak dikkat çekmektedir. Genellikle

¹¹ Vincent N., Parrillo, ed. *Encyclopedia of Social Problems*. (California: Sage Publications, 2008), 264.

¹² Gülsüm Ertekin, Duran Çakmak. "Madde Kültürü Üstüne Bir Çalışma", *Bağımlılık Dergisi*, 2/1, (2001): 16.

¹³ J. Moshier Samantha, et al. "The Role of Perceived Belongingness to a Drug Subculture Among Opioid-Dependent Patients" *Psychology of Addictive Behaviors* 26/4, (2012): 812.

¹⁴ Tayfun Uzbay, "Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler Ve Bağımlılık Yapan Maddeler". *MİSED (Türk Eczacıları Birliği Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi)*, Aralık 21-22, (2009): 5.

¹⁵ Daniela Bobakova, et al. "Subculture Affiliation is Associated with Substance Use of Adolescents", *European Addiction Research*, 18/2, (2012): 96.

rap ya da hip hop müzik yaptıklarını ileri süren gençler tarafından dile getirilen bu şarkılar, önce sosyal medyada paylaşılmakta, beğenilmesi halinde ana akım medyaya taşınmaktadır. Bu tür şarkıların üretilmesinde ve görünürlük kazanmasında Türkiye'nin en çok kullanılan sosyal medya mecrası durumundaki Youtube önemli bir role sahiptir.

Google'un (Google, 2006 yılından bu yana Youtube'un sahibidir), 3 Mayıs 2013 tarihinde "Youtube İş Ortaklığı" programını uygulamaya koyması ile birlikte içerik üreticilerine sağlanan olanakların Türkiye'deki kullanıcılara da sunulması, Youtube'a ve Youtube içerik üreticiliğine olan ilgiyi hızla arttırmıştır. *We Are Social* tarafından hazırlanan *2018 Dünya Dijital Yılı* verilerine göre Türkiye'de 51 milyon sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır ve bu kullanıcıların en aktif kullandığı sosyal medya platform %55'lik oranla Youtube'dır [Youtube'u sırasıyla Facebook (%53), Instagram (%46), Twitter (%36), Google+ (%31), LinkedIn (%20), Pinterest (%16), Tumblr (%14) izlemektedir]¹⁶. Bu gelişmeye video ve kamera teknolojilerinin hızla ucuzlaması ve yaygınlaşmasının da eklenmesiyle Youtube kentin kenar mahallelerinden 1990'lardan itibaren sessizce yükselen uyuşturucu alt kültürünün kendini dışa vurma mecralarından birisi haline gelmiştir. Böylece hem para hem de ün kazanmak isteyen genç rapçiler, ister bu mahallelerde yaşasın ister yaşamasın, birçoğu öfke dolu şarkılarını bu mecraya taşıyarak yüzbinlere ulaşma imkânı elde etmiştir.

Heijan (Doğan Tarda, D.1993), Ezhel (Ömer Sercan İpekçioğlu, D. 1990), Khontkar (Onur Dinç, D. 1991), Burry Soprano (Burak Aydoğduoğlu, D. 1997), Şam (Şamil Kürşad Oymak) ve rapçi olmayan Pau (Ayhan Ulu) gibi şarkıcılar, 2010'lu yılların ikinci yarısından itibaren kendi Youtube kanallarını açarak şarkılarını yüzbinler hatta milyonlarla buluşturan şarkıcılar olarak ön plana çıkmıştır. Adı geçen şarkıcıların TCK 190'ıncı maddesi kapsamında "Uyuşturucu kullanımını özendirmek ve kolaylaştırmak" iddiasıyla gözaltına alınmaları ve kısa süre içerisinde salınmaları şarkılarının ve görünürlüklerinin artmasını sağlamıştır. Adı geçen şarkıcıların takipçi sayıları ve madde kullanımını özendirildiği iddia edilen şarkılarının görüntülenme rakamları Tablo-1 ve Tablo-2'de sunulmuştur.

Aslında müzik ve uyuşturucu arasında insanlık tarihi boyunca yakın bir ilişki olmuş; bu iki özne birbirlerini çokça etkilemiştir. Dini törenlerde birlikte kullanılmış ve tarih boyunca eğlence aracı olmuşlardır. Her ikisi de gündelik sıkıntılardan uzaklaşmak, acılardan ve gerçeklerden kaçmak ve rahatlamak amacıyla da tüketilir. Müzik de, uyuşturucu da ticaretin güçlü birer aracıdır. Müziği de uyuşturucuyu da satanlar büyük karlar elde etmiştir. Ayrıca her ikisi

¹⁶ We Are Social, *Digital Around The World 2018*, <https://digitalreport.wearesocial.com/>, Erişim, 10.10.2018

de gençlerin gözdesidir. Gençlik döneminde her ikisine karşı büyük tutku vardır¹⁷. Charlie Parker, Elvis Presley, Jimi Hendrix, Jim Morrison, Janis Joplin, Judy Garland, Billie Holiday ve Kurt Cobain gibi birçok ünlü müzisyen henüz yirmili yaşlarında madde kullanımı sebebiyle hayatını kaybetmiştir¹⁸.

Müzik, akran grubu oluşumunda¹⁹, ergenlerin kimlik bulma arayışında, kendini algılamada, paylaşılan değerler, çatışmalar ve diğer sosyal ve gelişimsel konularda önemli bir rol oynar.²⁰ Yapılan bazı çalışmalar, gençlerde müzik tercihi ve madde kullanımı arasında bir ilişki olduğunu göstermiştir²¹. Bu çalışmalarda, yüksek düzeyde enerji veren müzik türlerini tercih eden ergenlerin madde kullanma olasılıkları daha yüksek olarak bulgulanmıştır²². Madde kullanımını özendirdiği iddia edilen müzik türlerinden birisi de rap müziktir.

Anavatanı Amerika Birleşik Devletleri olan rap, 1990'lı yıllarda Avrupa'ya da uzanarak özellikle Fransa ve Almanya'da etkili olmuştur. Bu etkiden Almanya'da yaşayan gurbetçi Türkler de payını almış ve 1990'ların başından itibaren Karakan ve Cartel gibi gruplar ortaya çıkmış ve bu gruplar Türkiye'de de büyük ilgi görmüştür. Cartel grubunun 1995 yılında çıkardığı Cartel albümünün elde ettiği başarı Türkiye'de rap müzik ile ilgilenen gençlerin hızla artmasını sağlamıştır. Özellikle gecekondu bölgelerinde yaşayan gençler bu müziğe diğerlerine göre daha fazla ilgi göstermiştir.

Rap müziğin Türkiye'de özellikle gecekondu mahallerinde ilgi görmeye başladığı yıllar aynı zamanda bu mahallelerde kullanıcı ve bağımlı sayısının hızla arttığı yıllara denk gelir. Söz konusu dönemde başta esrar olmak üzere farklı türdeki uyuşturucu ve uyarıcı maddeleri kullanmayı meşru gören bir alt kültür, gecekondu mahallelerinden yayılarak tüm ülke gençliğini etkisi altına almaya başlar. Bu alt kültürün kendini dışa vurabildiği başlıca araçlardan birisi de müzik olur. Özellikle 2010'ların ortalarından itibaren uyuşturucu/uyarı maddeleri ve bu maddelerin kullanımını konu alan şarkıların sayısı hızla artar. Madde

¹⁷ Kültekin Ögel, Alper Aksoy, *Müzik ve Uyuşturucu*, [http://www.ogelk.net/Dosyadepo/uyusturucu_ve_muzik\(1\).pdf](http://www.ogelk.net/Dosyadepo/uyusturucu_ve_muzik(1).pdf), Erişim 21.10.2018, 1.

¹⁸ Kahoud, Dustin, Danielle Knafo. *Sex, Drugs and Creativity: Searching for Magic in a Disenchanted World*. (New York: Routledge, 2018), 56

¹⁹ S. Bakagiannis, M. Tarrant, "Can Music Bring People Together? Effects of Shared Musical Preference on Intergroup Bias in Adolescence", *Scandinavian Journal of Psychology*, 47, (2006): 129-136; Maarten H.W. Selfhout, Susan J.T. Branje, Tom F.M. Bogt, Wim H.J. Meeus, "The Role of Music Preferences in Early Adolescents' Friendship Formation and Stability", *Journal of Adolescence*, 32, (2009): 95-107.

²⁰ F. Baker, W. Bor, "Can Music Preference Indicate Mental Health Status in Young People?", *Australas Psychiatry*, 16, (2008): 284-288; Kelly D. Schwartz, Gregory T. Fouts, "Music Preferences, Personality Style and Developmental Issues of Adolescents", *Journal of Youth and Adolescence*, 3, (2003): 205-213.

²¹ J. Mulder, TFM Ter Bogt, QA Raaijmakers, et al., "The Soundtrack of Substance Use: Music Preference and Adolescent Smoking and Drinking", *Substance Use and Misuse*, 44, (2009): 514-531; Willy Pedersen, "Cannabis Use: Subculture Opposition or Social Marginality?: A Populationbased Longitudinal Study", *Acta Sociologica*, 52, (2009): 135-148; A.J. Forsyth, M. Barnard, N.P. McKeagney, "Musical Preference as an Indicator of Adolescent Drug Use", *Addiction*, 92, (1997): 1317-1325.

²² Daniela Bobakova, et al. "Subculture Affiliation is Associated with Substance Use of Adolescents". *European Addiction Research*, 18/2, (2012): 91.

kullanımını övdüğü ya da özendirdiği iddia edilen söz konusu şarkılar zaman zaman yasaklanır ve söyleyenler cezalandırılır. Bu tür sert tepkiler ise hem şarkıların hem de söyleyenlerin ününü arttırır. Son yıllarda madde kullanımı özendirdiği gerekçesiyle Heijan, Ezhel, Burry Soprano gibi birçok genç rapçi, uyuşturucu kullanımını özendirdikleri gerekçesiyle önce gözaltına alınmış ardından da serbest bırakılmıştır.

Yakın gelecekte madde kullanımına ilişkin şarkı sayısının ve bu şarkılara yönelik ilginin artacağı değerlendirilmektedir. Bu tür şarkıların sadece madde kullanımını özendirmek ya da teşvik etmek amacıyla yazıldığını ileri sürmek oldukça iddialı ve bu çalışma açısından doğru kabul edilen bir yaklaşımı değildir. Söz konusu şarkılara daha yakından bakıldığında, Türkiye'deki mevcut ekonomik ve sosyal sorunlar ile her geçen gün etkileri daha fazla hissedilen madde kullanımı ve bağımlılığın yönelik bir tepki içerdikleri ve metinlerinde madde kullanımının yayılmasına zemin teşkil eden madde alt kültürünün temel argümanlarını barındırdıkları görülmektedir. Bu şarkılardaki ideolojinin çözümlenmesi madde alt kültürünün ve bu kültürün etkisi altındaki gençlerin düşünce dünyasının anlaşılmasına dolayısıyla da madde kullanımının önlenmesine katkıda bulunacaktır.

2. Yöntem

Türkiye'de madde kullanımı ve bağımlılığını önlemeye yönelik kampanyalarda, kentlerin kenar mahallelerinden yükselen bu uyuşturucu alt kültürü bugüne kadar genellikle görmezden gelinmiştir. Mustafa Tanaydın'ın "Gecekonunun Varoşa Dönüşme Sürecine Uyuşturucu Alt Kültürünün Etkileri (Mersin Örneği)"²³ başlıklı tezi Gülsüm Ertekin ve Duran Çakmak'ın "Madde Kültürü Üstüne Bir Çalışma"²⁴ başlıklı çalışması dışında doğrudan bu konuya eğilen Türkçe çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan araştırmalar madde alt kültürünün, gençlerin madde kullanmaya başlamasında önemli rol oynadığını göstermektedir.

Buradan hareketle madde alt kültürünün temel dinamiklerinin ortaya konulmasının, madde kullanımı ve bağımlılığının önlenmesine önemli katkılar sağlayacağı söylenebilir. Bu noktada söz konusu alt kültürün önemli ürünleri arasında yer alan popüler şarkılara ait şarkı sözleri önemli bir potansiyele sahiptir. Gerçekten de popüler müzik metinleri, içinden çıktıkları topluluğun kültürünün ve kültürel pratiklere gömülü inançlarının, sorunlarının, çatışmalarının, özlemlerinin, taleplerinin vb. izlerini taşır.

²³ Mustafa Tanaydın, "Gecekonunun Varoşa Dönüşme Sürecine Uyuşturucu Alt Kültürünün Etkileri: Mersin Örneği, Yüksek Lisans Tezi, (Mersin: Mersin Üniversitesi, 2017).

²⁴ Gülsüm Ertekin, Duran Çakmak. "Madde Kültürü Üstüne Bir Çalışma", *Bağımlılık Dergisi*, 2/1, (2001): 16-20

Bu çalışmada madde kullanımını özendirdiği gerekçesiyle kamuoyunda tartışmalara sebep olan *Bonzai Bom Bom* (Heijan), *Adana Merkez*, *Patlıyor Herkes* (Ramazan Aslan), *Yansın Geceler* (Heijan), *Elimde Patladı Bonzai* (Pau Ayhan), *Alo* (Ezhel), *Şehrimin Tadı* (Ezhel), *Derman* (Ezhel), *Geceler* (Ezhel), *Mary Jane* (Burry Soprano), *Kime Ne* (Khontkar), *İstanbul Trip* (Şam) gibi popüler şarkıların sözleri nitel içerik ve söylem analizi yöntemleri kullanılarak çözümlenecektir. Yapılacak çözümlene sonucunda elde edilecek veriler ışığında madde kullanımını ve bağımlılığı ile mücadele eden kurum ve kuruluşlar ile konuyla ilgilenen araştırmacılara tavsiyelerde bulunulacaktır.

3. Bulgular

Bu çalışmada madde kullanımını özendirdiği gerekçesiyle kamuoyunda tartışmalara sebep olan şarkılar arasından amaçlı örneklem metoduyla seçilen sekizi çözümlenmiştir. Yapılan çözümlene neticesinde tüm şarkılarda oldukça cinsiyetçi, eril bir söylemin hakim olduğu bulgulanmıştır. Kadının cinsel bir obje olarak nesneleştirildiği bu söylemde, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler dışleştirilerek sunulmaktadır. Gerçekte merkezi sinir sistemini etkisi altına alarak kişiyi kendi hareketlerini dahi kontrol edemez hale getiren uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin, söz dinleyen “dırdır etmeyen” (Ezhel, Derman) sevgililer şeklinde temsili yoluyla insanı iktidarsız kılan bu özelliklerinin görünmez kılındığı değerlendirilmektedir.

Madde alt kültürü oldukça eril bir kültürdür ve madde kullanan kişi tam bir erkek olarak konumlandırılmaktadır. Buna karşılık genellikle “manita” olarak isimlendirilen kadın neredeyse görünmez bir öznedir. Kadının yokluğunda onun yerini dışleştirilmiş uyuşturucu ve uyarıcı maddeler alır. Kadının neredeyse hiç görünmediği madde alt kültüründe, bu kültürün merkezinde yer alan uyuşturucu/uyarıcı maddelerin sevgili olarak dışleştirilmesi, kadının yokluğunda tehlikeye giren erkekliğin onarılmasını sağlar. Madde kullanarak tam bir erkek olan özne, gerçek aşkı kullandığı uyuşturucu/uyarıcı maddelerde bulur. Ezhel’in Derman ve Burry Soprano’nun Mary Jane isimli şarkısı, uyuşturucu/uyarıcı madde-insan ilişkisini, aşk ilişkisi düzlemine aktaran abartılı örnekler olarak karşımıza çıkar.

İncelenen şarkıların neredeyse tümünde kadın cinsel tüketim nesnesi olarak temsil edilmektedir. Şarkılardaki kadınlar giyinmeyi bilmeyen “kezban”lardır, zengin erkeklerle parası için birlikte olan “manita”lardır ya da parayla kolayca elde edilebilecek öznelerdir. Şarkılar boyunca “mala vurma” (Heijan, Yansın Geceler) vb. cinsellik yüklü eğretilmeler kullanılarak aşağılanırlar. Hatta *Mary Jane* şarkısında olduğu gibi imanın ötesine geçilerek açık cinsellik içeren sözler dahi kullanılır. Kadınların zenginleri tercih etmek dışında bir iradeleri yoktur.

Para bittiğinde (Pelinsu Ece, Merve vb.) kadınlar da terk eder. Buna karşın dişileştirilen uyuşturucu/uyarıcı maddeler hiç terk etmeyen sevgililer olarak kadınların yerini alır.

Ancak bu maddelere özellikle de esrara duyulan aşk, yasak bir aşktır. Bu yaşı koyanlar onlardan sevişmek yerine savaşmalarını isteyen salaklardır (Ezhel, Derman). Başka bir ifadeyle bu şarkılarda başta esrar olmak üzere uyuşturucu/uyarıcı maddelerin en azından bir kısmının serbest bırakılması talep edilmektedir. Bu talebin dünyadaki gelişmelerle ve kullanıcı sayısının artmasıyla paralel olarak yakın gelecekte daha güçlü şekilde dile getirileceği öngörülmektedir.

Maddenin dişileştirildiği, kadının nesneleştirildiği bu söylem içerisinde argo ve küfürlü ifadeler sıklıkla kullanılır. Küfür ve argo, hem madde alt kültürünün hem de bu kültürün içinden çıkan şarkıların vazgeçilmezi gibidir. Hemen her şarkıda s...kime, taş...k, or...pu, sür...ük gibi sözcüklere yer verilir.

Uyuşturucu/uyarıcı maddelerin insana tüm dertlerini unutturduğu, şarkılarda en çok üzerinde durulan temalardan birisidir. Kullanıldığı sırada kişiyi resmen çıldırttığı, sersem ettiği, her derdi bitirdiği, gündelik sorunlardan uzaklaştırdığı vurgulanır ve âşık olunan maddenin kişiyi dumanına boğması arzulanır (Ezhel, Derman; Heijan, Bonzai Bom; Ramazan Aslan, Adana Merkez). Bir duman çekildiğinde bir anda insana aklını kaybettirecek ölçüde haz verir. Birisi sinirlendirdiğinde kişinin kafasını dağıtmasını sağlar. “Esrarın etkisiyle ışık daha parlak”, “Ay Güneşten daha güzeldir” (Burry Soprano, Mary Jane; Heijan, Bonzai Bom; Ezhel, Geceler). Şeker olarak isimlendirilen ekstazi gibi haplar ise kişinin hayatını renklendirir, “kafasını trilyon” yapar ve kişiyi hızlı kılar (Heijan, Bonzai Bom).

Madde bulamadığı durumlarda kişi “harman” olmuş kabul edilir. “Boş kafa” olma olarak isimlendirilen uyuşturucu kullanmazdan önceki bu safha (Aktunç, 1998: s.62) kullanıcı için kabul edilemez bir durumdur. Kişi bu durumda çevresinden, yani madde kullanan arkadaşlarına başvurur. Madde kullanma genel anlamıyla kolektif bir etkinliktir. Bu durum şarkılara “koal” olarak isimlendirilen kolektif kullanım tarzının hem daha ekonomik hem de daha eğlenceli bir etkinlik olarak sunumu şeklinde yansır. Ancak bazı şarkılarda bu ortaklığın oldukça çıkar odaklı olduğu; çıkarların ortak olduğunu zanneden bazı kullanıcıların sokağın kuralları gereği aldatıldığı üzerinde durulur. Ezhel’in Alo isimli şarkısı kolektif madde kullanımını ve madde kullananlar arasındaki ilişkilerin çıkar merkezli oluşunu özetler niteliktedir. Heijan’ın şarkılarında, özellikle de Yansın Geceler’de, ise zengin olup madde kullandığı ima edilenler arasındaki ilişkilerin samimiyetsizliği vurgulanır.

Şarkılarda şehir, özellikle de gecekondu mahalleri, tehlikelerle ve maceralarla dolu bir mekân olarak kurgulanır. Çoğu zaman bizim mahalle olarak ifade edilen bu yerlerin farklı bir dünya olduğu ve bu farklı dünyada adaletin bulunmadığı belirtilir (Heijan, Bonzai Bom). Sokak, soru sormayan ancak bir anda kolayca can alan bir mekândır (Khontkar, Kime Ne). Oldukça korkulu olan sokaklar, yabancıların düşman görüldüğü, sulhun hem istenmediği hem de mümkün olmadığı, gençlerin birer vurguna kurban gitmesi muhtemel yerlerdir (Şam, Trip Tape; Heijan, Bonzai Bom). Siren sesleri, is, pas, kir, kömür, egzoz, lastik, esrar, kovalamaca, polisler, hırsızlar, uyuşturucu satıcıları bu tehlikeli dünyanın önemli fail ve unsurları arasındadır.

Torbacı olarak isimlendirilen uyuşturucu/uyarıcı madde satıcıları şarkı sözlerinde en sık karşılaşılan faildendir. Hemen her şarkıda torbacılardan ya doğrudan ya da ima yoluyla bahsedilir. Kuytu köşelerde ve genellikle geceleri iş gördüğü vurgulanan torbacılar, mahallenin en zengin ve en mutlu kişileri olarak temsil edilirler. Heija'nın özellikle Bonzai Bom şarkısında torbacıların yaptığı işin bir tür esnaflık olarak nitelenmesinden duyulan rahatsızlık "Sürekli para dönüyor sokaklarda. Mutluluk bur'da torbacılarda. Eyvallah yok bu arada dostum. Torbacı değil lan onun adı esnaf" şeklindeki ifadelerle hissettirilmektedir.

Polisler, şarkı sözlerinde yer alan bir diğer önemli faildendir. Genellikle olumsuz bir fail olarak temsil edilen polisler "amca", "çorbacı" gibi argo isimler verilir. Polisler kullanıcı ile madde arasındaki ilişkiyi kıskanan "lanet olası" kişiler olarak etiketlenir ve hemen tüm şarkılarda onlardan kaçılması gerektiği belirtilir. Bir yandan polislerin mahalle üzerinde kurduğu baskıdan duyulan rahatsızlık ifade edilirken diğer yandan da onların uyuşturucu ile etkin şekilde mücadele etmediğinden duyulan rahatsızlık örtük şekilde ifade edilir. Bazı polislerin rüşvet olarak uyuşturucu satıcılarına izin verdiği ima edilir ve bu tür polisler için "çorbacı" ifadesi kullanılır.

Hırsızlık, bu farklı şehir hayatının gençlerinin neredeyse en önemli geçim etkinliğidir. Parasız dolayısıyla da maddesiz kalan gençler, özellikle geceleri soygunlar yaparak ihtiyaçlarını giderir. Soygun yapmak, "ekmek parası" kazanmak üzere gerçekleştirilen bir etkinlik olarak görülür (Heijan, Bonzai Bom). Ezhel'in *Şehrimin Tadı* şarkısında hırsızlık o kadar normalleştirilir ki şarkıda "Ne yapsak şimdi? Süper marketten çalsak bir şey; Sosis ve salam!" şeklinde bir ifadeye yer verilir.

Adana (gecekondu mahalleri), Bağcılar, Sancaktepe, Fatih, Demirkapı, Yavuz, Göztepe Yeni Mahalle, Yüzyıl, Yavuz Selim, Fevzi Çakmak, İnönü, Yeşilova (İzmir), Çamdibi (İzmir), Mersinli (İzmir) gibi gecekondu ağırlıklı yerleşim yerleri ile Nişantaşı, Ortaköy, Bebek, Beşiktaş Taksim, Maçka, Nispetiye, Fulya gibi daha çok maddi durumu daha iyi kişilerin oturabildiği yerler arasında karşıtlık

kurularak ikincilerine yönelik hınç (ressentiment) yönü ağır basan bir söylem benimsenir. Burada aslında Max Scheller'cı bir ifade ile olmak istenmesine rağmen bunun başarılammaması sonucunda yaşanan haset ile bastırılmış, intikam güdüsü karışımı bir duygu durumundan²⁵ bahsedilebilir.

İncelenen şarkılarda gündüz ve gece arasında da ikincinin lehine olacak şekilde yine bir karşıtlık kurulduğu bulgulanmıştır. “Askıcısı, tufacısı, cepcisi, hırsız”, “kuytu köşelerde bulunan torbacıları” (Heijan, Bonzai Bom), “değişik huylu kadınlar”, “huysuz adamlar”ı (Ezhel, Geceler) ile geceler farklı ve deli doludur. “Loş ışıkların altında” geceler hem dert hem iş hem eğlencenin mekânıdır. Aydınlıkların karanlıktan doğduğu ifade edilerek gündüz karşısında gece yüceltilir. Gecenin gelmesi ve sabahın olmaması istenir. Ayrıca barı, disko-su olmayan gecekondulu mahallerinde gençlerin düğünlerde ya da kolektif şekilde madde kullanarak eğlendiği; buralardaki hayatın çok daha maceralı, hızlı, samimi ya da sıra dışı olduğu vurgulanır.

Söz konusu şarkı sözlerinde madde kullanımı bir kere denendikten sonra bırakılmayacak ölçüde güzel bir deneyim olarak sunulur. Bir kez tadına bakıldığında vazgeçilemeyen, dilden düşürülemeyen, herkesin güzelliğinden bahsettiği uyuşturucu ya da uyarıcı maddelerin, insana yaratıcı enerjiler verdiği ileri sürülür. Bu yolun; yani maddi kullanımının dönüşü olmayan bir tercih olduğunun ifade edildiği bu süreç, hem haz hem macera hem de tehlike doludur. Bu yola giren için kullanılan madde alın yazısıdır; onsuz yapılamaz (Şam, Trip Tape). Maddenin her zaman kullanıcının yanında olması arzulanır; o varsa neşe vardır yoksa hayatın bir anlamı yoktur.

Ekstazy, bonzai ve özellikle de esrar, diğerlerine göre daha çok tercih edilen maddeler olarak ön plana çıkar. Mary Jane ve Derman doğrudan esrar için yazılmış iki şarkıdır. Gang, ot, cigara vb. isimlerle adlandırılan esrara doğrudan göndermede bulunan bu şarkılarda esrar adeta yasal bir maddeymişçesine rahatça övülür. Bonzai Bom ve Elimde Patladı Bonzai şarkılarında ise hem bonzai olarak isimlendirilen sentetik madde hem de “şeker” adı verilen ekstazi isimli yasadışı haplar özendirilecek seviyede yüceltilir.

Bu söylemle paralel şekilde madde kullanma, kişiye prestij sağlayan bir etkinlik olarak sunulur. “Sigara içmeyi bile bilmiyordun. Ne ara bonzaiye başladın?” (Heijan, Bonzai Bom), “Senin en büyük gangsterliğün cannabisle tanışmak” (Şam, Trip Tape) şeklindeki sözlerle bonzai ya da esrar kullanmanın kişiyi diğerlerinden üstün kıldığı ima edilir.

Sınıf atlama isteği şarkılarda içkindir. Gecekondulu mahallesi sakini olma ve sıfırdan gelmek (Khontkar, Kime Ne?) bir övünç kaynağıdır. Ancak bu övünme

²⁵ Max Scheler, *Hınç/Ressentiment*, Çev.: Abdullah Yılmaz, (İstanbul: Kanat Yayınları, 2004), 7.

yanında bir çaba sarf etmeksizin bir çok imkana sahip olan orta ve üst sınıf akranlara yönelik oldukça olumsuz bir yaklaşım benimsenir. Onların sahip olduğu imkânlar karşısında duyulan hınç duygusu özellikle Heijan'ın şarkılarında çok yoğunudur. Bu hınç yüklü söylemden okula giden gençler de nasibini alır ve çoğu kez bu grup, baba parası harcayarak geçinen, hayat adına hiç bir şeyden haberi olmayan, ikiyüzlü kişiler olarak ötekileştirilir. Okuyan kızlar ise ahlaki olarak zayıf, okula gitmek yerine erkek arkadaşları ile vakit geçiren ve kolay elde edilebilir kişiler olarak etiketlenir.

Sonuç

Bu çalışmada madde kullanımını özendirdiği gerekçesiyle kamuoyunda tartışmalara sebep olan *Bonzai Bom Bom* (Heijan), *Adana Merkez*, *Patlıyor Herkes* (Ramazan Aslan), *Yansın Geceler* (Heijan), *Elimde Patladı Bonzai* (Pau Ayhan), *Alo* (Ezhel), *Şehrimin Tadı* (Ezhel), *Derman* (Ezhel), *Geceler* (Ezhel), *Mary Jane* (Burry Soprano), *Kime Ne* (Khintkar), *İstanbul Trip* (Şam) gibi popüler şarkıların sözleri nitel içerik ve söylem analizi yöntemleri kullanılarak çözümlenmiştir. Yapılan çözümleme neticesinde incelenen şarkılara ait şarkı sözlerinin madde kullanımını özendiren çok sayıda ifade içerdikleri; şarkı sözlerinde maddelerin kullanımına ilişkin tavsiyelere dahi yer verildiği; hatta esrar, eksta-zi ve bonzai gibi maddeler için yazılan şarkıların bile bulunduğu tüm şarkılarda oldukça cinsiyetçi, eril bir söylemin hakim olduğu, kadının cinsel bir obje olarak nesneleştirildiği bu söylemde uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin dışileştirildiği, bu yolla kadının yokluğunda tehlikeye giren erkekliğin onarılmasını sağlandığı, aşırı cinsellik, argo ve küfür içerikli ifadelerin sıklıkla kullanıldığı, uyuşturucu/uyarıcı maddelerin insana tüm dertlerini unutturan, kişiyi gündelik sorunlardan uzaklaştıran, kişinin hayatını renklendiren maddeler madde kullanımının ise bir kere denendikten sonra bırakılamayacak ölçüde haz yüklü bir deneyim olarak sunulduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Şarkılarda madde kullanımının kişiye prestij sağlayan bir etkinlik olduğu, her zaman kullanıcının yanında olması arzulan maddelerin kullanıcıları açısından tek neşe kaynağı şeklinde gösterildiği, maddesiz bir hayatın hiç bir anlamının olmadığı sık sık dile getirildiği bulgulanmıştır. Ayrıca şehrin özellikle de gecekondu mahallerinin tehlikeler ve maceralarla dolu mekânlar olarak kurgulandığı, gecekondu mahalleri ile orta ve üst sınıfların yaşadığı mahalleler arasında ilki lehine olacak şekilde bir karşıtlık kurulduğu belirlenmiştir. Siren sesleri, is, pas, kir, kömür, egzoz, lastik, esrar, kovalamaca, polisler, hırsızlar, uyuşturucu satıcıları gecekondu mahallelerindeki macera dolu yaşamın alame-tifarikalarıdır.

Sonuç olarak incelenen şarkılarda madde kullanımını yücelten ve hınç duygusunun yoğun şekilde hissedildiği bir söylemin hâkim olduğu belirlenmiştir. Bu şarkılar aynı zamanda var olan düzene oldukça sert bir eleştiri içermekte, mahallelerinde uyuşturucu satışının bu ölçüde normalleşmesine bir isyan niteliği taşımaktadır. İkbal yollarının kapandığı bu engellenmiş yaşam içerisinde uyuşturucu/uyarıcı maddeler gündelik dertlerden uzaklaşmayı sağlayan bir kaçış materyali halini almış görünmektedir. İncelenen şarkıların tamamı madde kullanımını özendirdiği için adli kovuşturmaya konu olmuştur. Ancak şarkılara ve söyleyenlere uygulanan hukuki yaptırımlar şarkıların ve söyleyenlerin popülaritesini arttırmış, dolayısıyla sorunun çözümüne neredeyse hiçbir katkıda bulunmadığı gibi madde alt kültürünün popülerlik kazanmasına neden olarak tam tersi bir sonuç ortaya çıkarmıştır. Hukuki yaptırımlar elbette uygulanmalıdır; ancak bu konuda ölçülü olmak ve olayları çok da popülerleştirmeden çözüm üretmek gerekmektedir. Bunun için resmi kurumlar ile basın ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği yapması sorunun çözümüne önemli katkılar sunacaktır.

Ayrıca bu şarkıların gecekondulu mahallerinden yükselen ve gerçekte bütün ülkenin sorunu olan madde kullanımı ve bağımlılığı ile mücadele açısından bir yardım çığlığı olarak görülmesi ve bu yönde tedbirler geliştirilmesi gerekmektedir. Madde alt kültürünün temel dinamiklerinin ortaya konulması, tüm dünya gibi Türkiye'yi de tehdit eden madde kullanımı ve bağımlılığı sorununun çözümüne önemli katkılar sağlayacaktır. Madde kullanımını öven şarkı sözlerini sorunsallaştıran bu çalışma, madde alt kültürünün anlaşılması yönünde yapılacak araştırmalara yönelik küçük bir adım niteliği taşımaktadır.

Kaynaklar

- Bobakova, Daniela, et al. "Subculture Affiliation is Associated with Substance Use of Adolescents", *European Addiction Research*, 18/2, (2012): 91-96.
- Bakagiannis, S. ve Tarrant, M. "Can Music Bring People Together? Effects of Shared Musical Preference on Intergroup Bias in Adolescence", *Scandinavian Journal of Psychology*, 47, 2006: 129-136.
- Baker, F. ve Bor, W. "Can Music Preference Indicate Mental Health Status in Young People?", *Australas Psychiatry*, 16, (2008): 284-288.
- Ertekin Gülsüm ve Çakmak Duran, "Madde Kültürü Üstüne Bir Çalışma", *Bağımlılık Dergisi*, 2/1, (2001): 16-20.
- Forsyth, A.J., Barnard, M. ve Mckeganey, N.P. "Musical Preference as an Indicator of Adolescent Drug Use", *Addiction*, 92, (1997): 1317-1325.
- Georgeon, François, "Ottomans And Drinkers: The Consumption of Alcohol in Istanbul in the Nineteenth Century". *Outside In: On the Margins of the*

- Modern Middle East*, ed. Eugene L. Rogan, 7-30. New York: I.B. Taurus, 2002.
- Hanson, Glen R., Venturelli, Peter ve Fleckenstein, Annette. *Drugs and Society: Student Study Guide to Accompany*, Burlington: Jones & Bartlett Publishers, 2011.
- Işık, Mehmet, *Madde Kullanımı ve Stratejik İletişim*, Ankara: Sage Yayınları, 2013.
- Işık, Mehmet ve Erdal, Hamit, "Türkiye'nin Madde Kullanımı ve Bağımlılığı ile Mücadele Politikasının Değerlendirilmesi ve Yeni Bir Model Önerilmesi", *Journal of Turkish Studies*, 10/2, (2015): 461-461.
- Kahoud, Dustin ve Knafo, Danielle. *Sex, Drugs and Creativity: Searching for Magic in a Disenchanted World*. New York: Routledge, 2018.
- Kennedy, David O. *Plants and The Human Brain*, Oxford: Oxford University Press, 2014.
- Maisto, S.A., Galizio M. ve Cannors G. J. *Drug Use and Abuse: A Comprehensive Introduction*, Belmont: Thomson Wadsworth, 2008.
- Mulder, J., Ter Bogt, TFM ve Raaijmakers, Q.A et al., "The Soundtrack of Substance Use: Music Preference and Adolescent Smoking and Drinking", *Substance Use and Misuse*, 44, (2009): 514-531.
- Moshier, Samantha J. et al. "The Role of Perceived Belongingness to a Drug Subculture Among Opioid-Dependent Patients", *Psychology of Addictive Behaviors*, 26/4, (2012): 812-820.
- Öney Tan, Aylin. "The Poppy: Potent yet Frail", *Food and Morality: Proceedings of the Oxford Symposium on Food and Cookery 2007, Oxford, 2008*, ed. Susan R Friedland, Oxford Symposium, (Oxford: 2008), 279-287.
- Ögel, Kültekin ve Aksoy, Alper, *Müzik ve Uyusturucu*, [http://www.ogelk.net/Dosyadepo/uyusturucu_ve_muzik\(1\).pdf](http://www.ogelk.net/Dosyadepo/uyusturucu_ve_muzik(1).pdf), Erişim 21.10.2018.
- Parrillo, Vincent N. ed. *Encyclopedia of Social Problems*, California: Sage Publications, 2008.
- Pedersen, Willy. "Cannabis Use: Subculture Opposition or Social Marginality?: A Populationbased Longitudinal Study", *Acta Sociologia*, 52, (2009): 135-148.
- Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü, *Bağımlılıkla Mücadele Merkezleri Artacak*, <http://www.saglikyatirimlari.gov.tr/TR,30892/amatem-ve-cematem-projeleri.html>, Erişim Tarihi 14.10.2018
- Schwartz, Kelly D. ve Fouts, Gregory T. "Music Preferences, Personality Style and Developmental Issues of Adolescents", *Journal of Youth and Adolescence*, 3, (2003): 205-213.
- Scheler, Max, *Hınc/Ressentiment*, Çev.: Abdullah Yılmaz, İstanbul: Kanat Yayınları, 2004.

- Selfhout, Maarten H.W., Branje, Susan J.T., Bogt, Tom F.M., Meeus, Wim H.J. "The Role of Music Preferences in Early Adolescents' Friendship Formation and Stability", *Journal of Adolescence*, 32, (2009): 95-107.
- Tanaydın, Mustafa, *Gecekonduunun Varoşa Dönüşme Sürecine Uyuşturu Alt Kültürünün Etkileri: Mersin Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, 2017.
- TUBİM, *2018 Türkiye Uyuşturu Raporu*. Ankara: TUBİM Yayınları, 2018.
- UNODC, *2018 Dünya Uyuşturu Raporu: Executive Summary -Conclusions and Policy Implications*, Herndon: United Nations Publication, 2018.
- Uzbay, Tayfun, "Madde Bağımlılığının Tarihçesi, Tanımı, Genel Bilgiler Ve Bağımlılık Yapan Maddeler". *MİSED (Türk Eczacıları Birliği Meslek İçi Sürekli Eğitim Dergisi)*, Aralık 21-22, (2009): 5.
- We Are Social, *Digital Around The World 2018*, <https://digitalreport.wearesocial.com/>, Erişim Tarihi: 10.10.2018

Table 1. Şarkıcılar ve Youtube Kanalları

	Kanal Adı	Kuruluş Tarihi	Abone Sayısı	Video Görüntüleme	Video Sayısı	Kazanç (Yıllık)
1	Heijan	22.06.2016	959,608	387,118,921	10	\$18.2K - \$291.6K
2	Ezhel	27.02.2014	378.778	76.734.925	26	\$15.9K - \$254.1K
3	Pau Official	10.08.2012	81,179	61,038,749	68	\$2.5K - \$39.3K

4	Burry Soprano	05.05.20 11	64.27 9	19,683,56 9	2	\$51.3 K - \$820.9 K
5	RedKeysMusic/Khontkar	18.09.20 11	53,16 3	8,582,072	67	-
6	İstanbultrip (Şam)	14.05.20 16	50,42 6	7,432,845	29	\$3.2K - \$50.4K

Kaynak: <http://www.socialblade.com> verilerinden derlenmiştir, Erişim 14 Ekim 2018

Table 1. Uyuşturduğu Özendirdiği İddia Edilen Şarkılar ve İzlenme Sayıları

	Kanal Adı	Şarkı Adı	Görüntülenme Sayısı	Yüklenme Tarihi
1	Heijan	Bonzai Bom Bom	-	-
2	Heijan	Yansın Geceler	180.051.048	29.01.2017
3	Ezhel	Alo	11.675.174	18.11.2017
4	Ezhel	Şehrimin Tadı	50.103.001	21.07.2017
5	Ezhel	Geceler	10.481.471	29.01.2018
6	(Groovytmc) Ezhel	Geceler	37.828.861	07.11.2017
7	Ramazan Aslan	Adana Merkez	51.200.634	26.10.2015

		Patlıyor Herkes		
8	Pau Official	Elimde Patladı Bonzai	-	-
9	Burry Soprano	Mary Jane	15.416.991	31.08.2018
10	Burry Soprano	Mary Jane (Re- mix)	4.763.473	01.09.2018
11	Khontkar (Be- semode Records)	Kime Ne	6.481.157	02.03.2018
12	İstanbultrip (Şam)	Trip Tape	2.124.879	13.10.2016

Kaynak: <http://www.socialblade.com> verilerinden derlenmiştir, Erişim 14 Ekim 2018

